

ЗМАЈЕВИТО ВРЕМЕ У ЗМАЈЕВИТИМ ВРЕМЕНИМА

Татјана Ћурић, школски библиотекар
ОШ „Васа Пелагић“, Падеж
и-мејл: tatjanaizorandjuric@gmail.com

Сажетак: Пред налетом нових, моћних и занимљивих средстава комуникације, друштвених мрежа, игрица, књига ученицима све више постаје „оно што се мора“. Због тога је потребно наћи праву меру за све. Наћи баланс између књиге и осталих изазова савременог друштва, тако да једни не искључују друге, већ се допуњују и омогућавају деци потпунији развој. То је задатак и велики изазов, како за све директне учеснике у образовно-васпитном процесу, тако и за савремене писце за децу.

Кључне речи: роман за децу, школски библиотекар, модерна средства комуникације, изазов, креативност.

Као што се све, у данашње време, одвија убрзано, тако нам и деца убрзано одрастају, често усамљена пред привидом електронске шара-лаже. Пред налетом нових, моћних и занимљивих средстава комуникације, друштвених мрежа, игрица, књига је ученицима постала „оно што се мора“. Мора да се прочита домаћа лектира, још ако на интернету постоји препричан и анализиран текст, сажвакан и окруњен – то морање је мање болно.

Чак и ако читају, деца траже мање обимно, уз то динамично књижевно дело, да би им задржало пажњу, а да их не замори. Због тога је потребно наћи праву меру за све. Наћи баланс између књиге и осталих изазова тако да једни не искључују друге, већ да се допуњују и омогућавају деци потпунији развој.

Савремени писци за децу су зато пред великим изазовом. Нарочито писци романа за децу, јер садржина мора бити довољно занимљива да би превазишла оптерећеност

формом. Догађаји треба да се смењују брзо, описи не смеју бити статични и замарајући. Поглавља, попут нивоа у игрици, треба да буду градацијски поређана...

Пред великим знаком питања налазе се и учитељи и наставници књижевности и језика који у (не)флексибилан наставни План и програм треба да „удену“ понеко дело савремене литературе, али од много нових књига, питање је шта изабрати и деци препоручити... Слична и тежа питања, а због тога и сложенија разматрања, треба да се отворе и на вишем нивоу – код стручњака који креирају наставни План и програм. Најзад, коначно питање је – кога најпре консултовати како бисмо помирили актуелне дечје прохтеве и књигу?

С обзиром на то да школски библиотекари раде непосредно са децом у школској библиотеци, они први имају увид у то колико и шта деца воле да читају. Сигурна сам да је стање слично у свим школским библиотекама, било да су мање или књигама богатије, било да су сеоске или градске.

Мали број старијих ученика (седми и осми разред) дође у библиотеку са жељом да позајми књигу која није обавезна лектира. Чак и за израду семинарских радова радије преузимају непроверене информације са интернета него што консултују стручну литературу. Некој деци је потребна само мања мотивација у виду краћег препричавања садржаја, читања одломака...

Као и остали школски библиотекари који воле и поштују свој посао, радим све што ми падне на памет и сваке године другачије само да бих остварила мисију коју захтева наше звање. Мој План и програм се сваке школске године мења, допуњује. Често на часовима Библиотекарске секције проналазим на Јутјубу снимке где познати глумци говоре стихове песама познатих наших песника. Упознајем их са композицијама насталим на основу поезије познатих песника. Два пута у току школске године (у октобру и априлу) идемо на излет и тако пратимо дешавања у градским установама културе...

Слика 3. и 4. Чланови библиотекарске секције у акцији, Галерија Крушевац

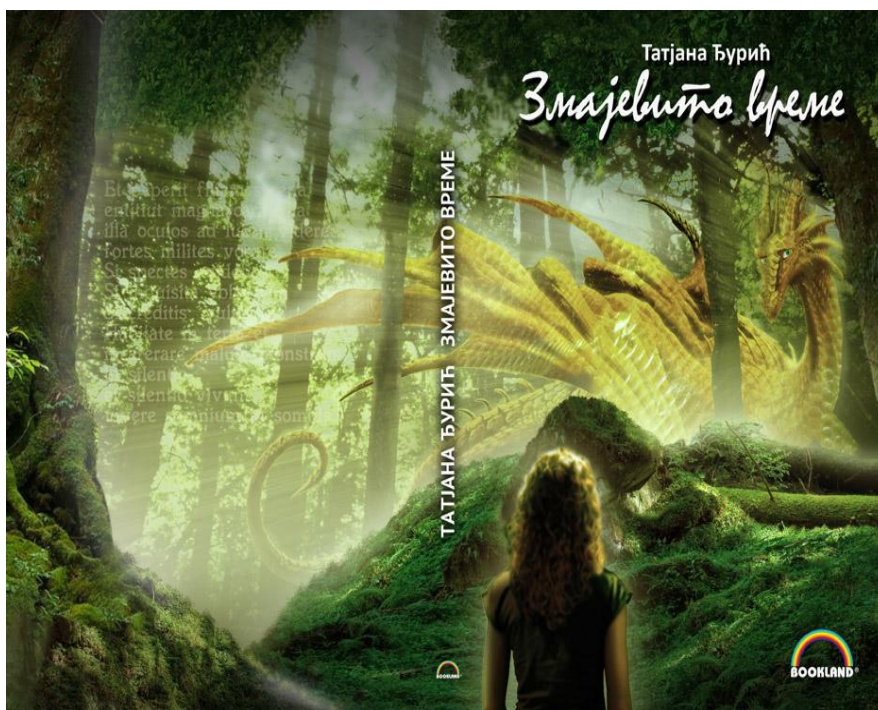
Често доносим у школу савременије наслове из своје кућне библиотеке. Понекад су то књиге које они желе да читају, често оно што ја сматрам да би им било корисно и занимљиво. И – ово је заиста успешно! Ученицима импонује да прочитају оно што је мој лични избор, да буду први који ће ту књигу прочитати, тако се јављају и теме за разговор које су само „наше“.

Од ове школске године у мојој библиотеци прорадио је „Ђачки биоскоп“ када (због мало времена, али и због изазова!), за време Библиотекарске секције, пуштам ученицима најзанимљивије делове екранизованих романа за децу. Оно што не одгледамо у школи они доврше код својих кућа. Проналазимо различите верзије филмова засноване на истом књижевном делу, настале у ранијим периодима, као и савремене филмове богате компјутерском анимацијом... Након тога развијамо дискусију, упоређујући филм и роман – колико је филм веран радњи књиге, да ли су ликови добро обрађени, да ли су ученици тако замишљали ликове и радњу... Упоређујемо и старе филмове са савременим остварењима и увиђамо сличности и разлике.

Важно је да ученици најпре прочитају књигу. Најбитније од свега је навести ученике на закључак да је њихова машта најважнија, она мора имати слободу да се сама развија и шири, а у томе може да им помогне само књига. Филм ће им наметнути своје слике и свој поглед на књижевно дело, умањиће им креативност и слободу да сами изграде свој свет маште.

Оваквим начином рада ученицима се пружа ширина, даје им се „жива реч“ и разговор, нешто што им недостаје и у школи на редовним часовима, али и кући због презапослености родитеља. На овај начин деца необавезно усвајају корисне информације, проширују видике, обогаћују речник...

Што се тиче читања романа, деца их мање воле, јер се уплаше њиховог обима. Али, ако се неки роман једном детету допадне, прочитају га и остали. Пошто сам открила дечје жеље, решила сам да напишем роман који ће им се сигурно допасти.

Слика 5. Насловне корице романа *Змајевито време*

Роман за децу *Змајевито време*¹ представља спој савремене авантуре и епске фантастике, јужнословенске митологије, паганства и хришћанства. Весна и Огњен су једанаестогодишњаци који лето проводе код баке Луне на планини Јастребац, надомак Крушевца. Овога лета, на њих налети млада змајица Пратиља Кодадиља и окрене им живот наопачке. Весна сазнаје да није „обична“ девојчица, већ Кључарка чији је задатак

¹ Издавач романа *Змајевито време* Татјане Ђурић је Bookland из Београда (<http://bookland.rs/>). Као школски библиотекар, топло препоручујем све Bookland–ове наслове и ауторе, пошто се ова издавачка кућа определила за сарадњу са квалитетним домаћим писцима за децу. (прим.аутора)

да држи под контролом Девети Земљин Прстен, затвор за зла митолошка и натприродна бића. Огњен постаје њен верни пратилац и заштитник.

Весна и Огњен су обична деца у савременом друштву. Иду у школу, воле да проводе време крај компјутера, помало су ускраћени за време проведено са родитељима, као, уосталом, сва данашња деца. Њихова предност је што имају једну необично-обичну баку која није типична јер воли да се игра, модерно се облачи, а деца је воле и поштују. Чак су и поносни на њу, што је данас реткост. Млади читаоци могу да се поистовете са ликовима, а уколико имају баку на селу, слободно могу лето да проводе код ње у гостима, можда се и њима појави Пратиља Кодадиља. И то, право из комшилука!

Савремена светска књижевна дела која су и екранизована, израбила су скоро сву светску митологију. Британци, (на пример Џ. Роулинг у *Харију Потеру*), који имају мало своје митологије, купили су све са севера, из Скандинавије и начинили најпопуларнија књижевна дела. Помешали су и скандинавску и германску и старогрчку... све митологије су ставили у исти кош. Чини се, понекад, да је ту све „већ виђено“.

Наша, нарочито јужнословенска митологија, јесте специфична, можда је мање богата ликовима, али има топлину. Има најбољу и најмаштовитију везу са биљкама и животињама у борби против злих сила и немани. Наш народ је и дан-данас сујеверан. Многи ритуали који се изводе и данас приликом прослављања православних светаца јесу, уствари, остаци из многобожачког времена. Вековима ти обреди не сметају хришћанству – напротив. Прослављање Св. Ђорђа не може се замислити без убирања првих пролећних травки и прављења венчића. Прослављање Божића без бадњака, такође. А све су то били симболи старих богова које би требало да памтимо кроз бајку, причу успаванку, кроз народно предање и веровање.

Слике 6. и 7. Детаљи са представљања *Змајевитог времена* у КЦК „Крушевац“

Аниматор, филмофил, рекламождер, писац – ни слутила нисам шта ћу све постати као школски библиотекар, али вреди!